

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

لے کے ناں میں سوچئے رب دا کراں کلام بیان
مہر محبت کرنے والا اُچا اُسدا ناں

پیل وترے

(ہندکو گوٹڑ)

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

پہل و ترے

شاعر
سید سعید گیلانی

جملہ حقوق بحق گندھارا ہندکو اکیڈمی محفوظ اُن

پہیل وترے	نام کتاب
سید سعید گیلانی	شاعر
علی اویس خیال	کمپوزنگ/ترتیب
ثاقب حسین	سرورق
سید ارشد عباس	پروف ریڈنگ
فروری 2018ء	سال اشاعت
محمد ضیاء الدین،	اہتمام اشاعت
چیف ایگزیکٹو کمیٹی، جی ایچ اے	
F.52/17	جی ایچ اے اشاعت حوالہ
500 روپے	قیمت
جی ایچ اے لیزر پرنٹنگ پشاور	پرنٹنگ
گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور	مطبع
978-969-687-035-7	ISBN No.
گندھارا ہندکو اکیڈمی، 2 چنار روڈ،	غلنے کا پتہ
آبدھرہ، یونیورسٹی ٹاؤن پشاور	

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

2- چنار روڈ، آبدھرہ، یونیورسٹی ٹاؤن، پشاور

091-9218164, 9218165

www.gandharahindko.com

انتساب

ہر اُس آدمی دے ناں

جیہڑا آپڑا مادری زبان

ہندکو

اچ گہل کر دیاں شرمندگی محسوس نی کردا

.....

فہرست

نمبر شمار	عنوان	صفحہ
1	پک ضروری گہل (محمد ضیاء الدین)	6
2	چپل وترے آں دی شب رات (ڈاکٹر نذیر تبسم)	7
3	شاعری تے موسیقی داسو ہٹرا اکھ (ناصر علی سید)	9
4	پیارا شاہ جی (سید نور)	13
5	سعید گیلانی بحیثیت شاعر (محمد پرویز کلیم)	15
6	سعید گیلانی بحیثیت انسان (سنگیتا)	17
7	سعید گیلانی بوت زباناں دا شاعر (رشید ساجد)	18
8	دل دی گہل (سعید گیلانی)	20
9	گوٹو (کلام)	22-277

سید سعید گیلانی۔ پشور دا آفتاب تے لہور دا مہتاب

سید سعید گیلانی برصغیر دے نامور گیت نگار اُن۔ انہاں دے لکھے ہوئے گیت نا صرف پاکستان بلکہ ہندوستان دے ریڈیوسی بی لوک بڑے ذوق و شوق نال سنز دین تے انہاں دی شاعری اچ بلا دی نغسگی تے الفاظ دی روانی نظر آندی اے۔ ایوی وجہ وے کہ انہاں دے لکھے ہوئے گیت چاہے اُردو اچ ہوون کہ پنجابی یا ہندکو اچ ہوون۔ اُنہاں نے آپڑا بھر پور تاثر لوکاں تے چھوڑا وے۔ سونا نہ چاندی نہ کوئی گل..... کیہہ دم دل پتھر وسہ یار دم آوے نہ آوے..... سوہنڑیاں کولوچ کے رہنڑیاں تے اس طراں دے کئی دوسرے گونڑ تے نغمے لوکاں دے حافظے اچ محفوظ اُن تے اُنوں لوک ترنم نال آپڑے فارغ وخت اچ گنگنا ندے رہندین۔ پشور سی تعلق رکھن والے اس عظیم آفتاب دی کرناں جدو لہور اچ پوہنچیاں تا اُتھو بی مہتاب بٹڑ کے سید سعید گیلانی فلمی دنیا تے چھائے رین۔ میرے وسے سعید گیلانی ہونڑاں دے دو حوالے اپنائیت تے محبت دا ناقابل فراموش ورثہ ون۔ پہلا حوالہ تا ایہہ وے کہ سعید صیب بی میری طراں پشور شہر سی تعلق رکھدین تے پشوری ہونڑیاں تے فخر کردین تے دوسرا حوالہ ایہہ وے کہ اسی دونوں گندھارا ہندکو بورڈٹوں آپڑا ادارہ سمجھنے آں۔ ایہہ گندھارا ہندکو بورڈ دے سینئر ممبر اُن تے اس ادارے نال بوہت پیار کردین۔ انہاں دے گونڑ ریڈیو تے فلماں دی ریلیاں تے تا محفوظ اُن برے میری ایہہ خواہش ائی کہ ہندکو دے گونڑ ہک کتابی صورت اچ محفوظ ہو جاوون تے میں اُنہاں دا شکر گزار آں کہ انہاں نے آپڑے نگینیاں اُنوں ہک کتابی صورت اچ مرتب کر کے گندھارا ہندکو بورڈ تے گندھارا ہندکو اکیڈمی اُنوں پیش کیے تاکہ اُس اُنوں کتابی صورت اچ چھاپا جاسکے۔ ”پتیل وترے“ تو اڈے ہتھاں اچ اُن اُنوں دیکھ کے پڑھ کے تے آپڑے اندر سمو کے خوشیاں مناؤ۔

محمد ضیاء الدین

جزل سیکریٹری،

گندھارا ہندکو بورڈ پاکستان، پشور

پہل و ترے آں دی شب رات

زیر نظر کتاب ”پہل و ترے“ سعید گیلانی دے ہندکو گیتاں دا مجموعہ وے جزے وچ لپشوری تے ہزارے وال دونوں لہجے آں دے گیت شامل اُن۔ ہندکو برصغیر دی مستند، معتبر صدیاں پرانڑی زبان اے۔ اج دی جدید تحقیق نے تے محققاں نے تے آثارِ قدیمہ دے پرانڑے کتبے آں نے اے ثابت کردتا وے کہ اے ہک صدیاں پرانڑی زبان اے۔ جیہڑی خصوصاً اس دورانِ لسانی تعصب دا شکار ہو کے معدوم ہوندی رئی اے۔ تے ازے معدوم ہونڑے اج لسانی تعصب دے علاوہ ازے بولڑیں والے آپ بی ذمہ دار اُن۔ مگر خدا دا شکر اے کچھ اصلی ہندکو واناں نے ازی نئے سر و ترو تہج دا بیڑہ چلے تے گندھارا ہندکو اکیڈمی والے حکومت دی معاونت دے نال ہندکو زبان واسے دن رات کوششاں پے کر دین۔ اس تمہید دا مقصد اے وے کہ کسی بی زبان دے ادب دا جائزہ لتا جاوے تا اے سچائی سامڑیں آندی اے کہ سب سی پہلے جیہڑی صنفِ ادب ہک خود رو بوٹے دی طراں معاشرے تے ماحول نوں معطر کردی اے او گیت یا لوک گیت اُن۔ نوے فیصد لوک گیت تخلیق کرنے والے آں دا پتہ نینگا۔ کیوں کہ اے اجتماعی شعور دے تہہ خانے آں وچ باریاں دی طراں کھل دین۔ جتاں چوانسانی جذبات تے احساسات دیاں کرناں پھٹ دیاں وُن۔

اس مختصر جی گفتگو سی اے نتیجہ نکلاوے کہ گیت مٹی دی خوشبو تے جذبات و احساسات دی گہرائی سی جنم لیندین تے اُناں نوں اوئی فنکار تخلیق کردین جتاں دا آپڑی مٹی نال گہرا تعلق ہووے۔ بلکہ اُناں نوں ارد گرد دے ماحول، فضا و اے تے ہوا و اُنوں بی ٹھہریں دا شعور ہووے تے لفظاں دے نبض شناس بی ہووُن۔ میں سمجھنا و اں کہ سعید گیلانی بی اجیا امی معصوم قلم کار اے جیہڑا گیت لکھڑیں دی نفسیات جانو دے۔ جنے آپڑے معاشرے تے آپڑے جے لوکاں اج زندگی گزارے اے آپڑے شہر

دے گلی محلے آں دی مٹھی مٹھی خوشبو آ پڑیاں رگاں وچ رچائی اے۔ لفظاں تے اُناں وچ چھپے ہوئے خلوص نال چھپنہ چھوپ کھڈی اے تد جا کے بے شمار گیت تخلیق کیتے گئے این۔ گیت نگاری دا ہک سلیقہ اے بی ہوندے کہ اُس وچ ہلکے پھلکے محبت بھرے جذبات تے سونہڑیاں روایتاں دا حسن پیدا کردیاں۔ اس اُچ فکر تے فلسفے دی زیادہ گنجائش نی ہوندی مگر اُزے نال غنائیت دی کیفیت تے لفظاں دی موسیقیت نوں بی نظر اُچ رکھراں پیندے۔ جیہڑی گیتاں نوں عوامی مقبولیت دیندی اے۔ سعید گیلانی گیت اُڑنے بلکہ گیت شناسی دیاں تمام نزاکتاں دا نہ صرف نباض اے بلکہ آپڑے معاشرتی، عہد دیاں باقی کیفیاتاں سی بی آشناوے۔

پہل و ترے اچ جیہڑے گیت شامل اُن اُناں اچ سماجی، تاریخی، روایات دے بے شمار حوالے شامل اُن۔ سعید گیلانی نے کئی زوال شدہ کیفیات نوں بی حیدر اکر نے دی کوشش کیتی اے۔ جناس سی اچ دی نسل آشنا نیگی ”سٹھڑیاں اُزی زندہ مثال اے جیہڑی اس کتاب اُچ موجود اے۔ گیت زیادہ تر نسوانی احساسات دی تصویر بنڑا دے اُن، پنجابی، ہندی روایتاں دی آشنائی اضافی حسن اے جس دی وجہ نال سعید دے گیتاں وچ ترنم تے موسیقیت اے۔ او گیت لکھدا اینیگا بلکہ گیت نگاری اُزے انگ انگ اُچ رچی ہوئی اے۔ پہل و ترے گو کہ ہندکو گیتاں دا مجموعہ وے فیر بی سعید گیلانی دی شہرت دی وجہ اُزے اُردو تے پنجابی گیت اُن جیہڑے کہ فلماں وچ مشہور ہوئے۔ میری ذاتی رائے وچ ساڈھے صوبے وچ گیت نگاری دی روایت ریڈیو تے بعد اچ ٹی وی نال زندہ ائی لیکن اعتبار تے وقار دے حوالے سی اسی قلیل شفائی تے سعید گیلانی دا نام لے سکے آں جناس دے ناں پاکستان تے پاکستان دی سرحدوں سی بار روشنی دا احساس دیواندے۔ گیتاں دا اے ذخیرہ پہل و ترے ہندکو زبان تے ادب دے ذخیرے وچ ہک ہور وڈا اضافہ ثابت ہوسی۔

ڈاکٹر نذیر تبسم

15.12.2017

شاعری تے موسیقی داسو ہنڑ اکھ

ہک زمانے تکل گوڑیا گیت ہندی زبان دے ویڑے اچ ای کھید دا ریائے۔ تے یار لوگاں دا خیال یہا کہ اس بالک نوبلس ہندی لفظاں داورتاوا ای راس آندے، اس واسطے دیر تکل ادبی اصناف اچ اس صنف نو پروانہ زاہداری نہیں مل سکا۔ دیکھا جاوے تاہک طرف امیر خسرو دے کلام نوں غزل کیا جاندا ریئے جیہ اکلام غزل نہیں گیت (گوڑ) دے بوتانیڑے آیا۔ تے ہے دوسرے طرف علاقائی زبانوں داسا راسماہ لوک گیت یعنی فوک لورے، جس اچ سرفہرست لوری یئے۔ مگر ادب دی فصیلاں تے کھلوتے ہوئے چوکیداراں نے اس صنف نو شہر ادب اچ داخل نہیں ہونڑے دیتا۔ منوں اجازت دیو کہ میں ایہہ کہہ سکاں کہ جدو مغربی ادب دے اثرات ساڈے اردو ادب تے مرتب ہونڑے شروع ہو گئے تا ادب نو کھلی فضاواں اچ ساہ لینڑے دا موقع ملاتا نظماں دے موضوعات اچ تبدیلی آگئی۔ شاعری اچ مناظر فطرت دی عکاسی دی وجہ ناں قومی نظماں تے گیتاں نو بھی خیر ناں آئیو کیا جانڑے لگے، اردو زبان و ادب نے جد گیتاں نو گلے لگایا تا علاقائی زبانوں دے لوک گیتاں نو بھی اعتبار مل گیا فیرو گوڑ سینہ بہ سینہ صرف شادی ویاہ تے موسی تہواراں تکل محدود نہ ریئے، بلکہ کاغذ قلم دے رستے کتابی صورت اچ آئڑے والے زمانیاں واسے محفوظ ہونڑے لگے، بعد دے زمانیاں اچ ڈرامے، ریڈیو تے فلماں نے بھی گوڑ گیتاں نو مقبول بنڑانے اچ اپڑا بھر پور کردار ادا کیتے، اردو تے باقی زبانوں اچ تا گیتاں دے مجموعے آگئیں، لیکن ہندکو دی مٹھی زبان اچ دوستاں نے کہٹ توجہ دیتی اے۔ منوں جد اردو تے پنجابی زبان دے بہت ہی وڈے، معتبر تے مقبول گیت نگار سعید گیلانی دے ہندکو زبان دے گیتاں دے مجموعے داسو دے دیکھنڑے دا موقع ملے تا میرے واسے اولحہ بوت ای خوشی تے اطمینان دا آیا، ہک طرف ہندکو گوڑ تے سٹھیاں نو اردو پنجابی تے ہندکو

زبان و ادب دا ہک وڈا شاعر افسانہ نگار تے دانشور میسر آ گئے تے دوسری طرف ہندکو گونڈوں آنڑے والے زمانیاں واسے گندھارا بورڈ تے ہندکو اکیڈمی اس صنف نو کتابی شکل اچ محفوظ کردی پئی اے۔ کیا جاندے کہ گونڈ خانہ دار خواتین دے جذبات نو تصویر کرنے داناں وے، فیرو فیائے کرام نے عشق حقیقی اچ خود نو عاشق تے تریت بنڑا کے خالق حقیقی نو محبوب نے مرد سمجھ کے جیڑی شاعری کیتی اے او بھی دراصل گیت تے گونڈا انگ اے۔ لیکن ڈرامے تے فلماں نے اس تصور نو برقرار نہیں رکھا تے و ت گونڈ لکھنڈے والیاں نے مرد دے جذبات و احساسات نو بھی ایوی پیرائیہ اظہار دے کے گیتاں دی دنیا اچ ہک نواں کھاتہ کھول دیتا۔ تے ہونڈا گر سعید گیلانی اپڑے سوہنڑے نے من موزے لب لہجے اچ ہندکو و وہٹی دے ہار سنگھار تے جیت ہار دے قصے چھیڑ دے تاہندکو گونڈ دے گھبر و نوبی زبان، لہجے تے رچاؤ دے کے اس دے جذبات نو اعتبار دیندا نظر آندے۔

جیڑی گہل سے ڈرنا ایان، آخرا و گہل ہوئی
چوری چوری آ کے بنڑی دل دی تہڑ کن کوئی
منوں منڑی پے گئی یار غلطی اکھیاں دی
سارے کہندین جس نوں پیار غلطی اکھیاں دی
منوں کر گئی روگی یار غلطی اکھیاں دی
سنی لکڑی ہار او تھ دے نہ بچھ دے نہ سڑ دے
میرے وانگر روؤن جیڑے عشق اسکول اچ پڑھ دے
ہونڈ بنڑ گئی میری ہار غلطی اکھیاں دی
سارے کہندین جس نو،،،،،

سعید گیلانی دی طرح مستند گونڈ لکھنڈے والے سی بہتر کونڈ سمجھ سکدے کہ گونڈ احساس دی شدت، داخلی جذبات دے مختصر اظہار دا نام اے۔ جس اچ غنائیت تے ترم نو بنیادی حیثیت حاصل اے، اس واسطے منوں سعید گیلانی دے اس مجموعے اچ اناں دے بیشتر گونڈ مترنم لفظاں دی زبانی پر

جوش جذبے نوا پڑے پڑھنے تے سسڑنے والیاں تکل پہنچا دے۔ وت غزل دے برعکس گونڈاچ بک
ای جذبہ دی عکاسی ہوندی اے تے دیکھا جاوے تا بک وخت اچ انسان بک ہی جذبے دیزیرا اثر
ہوندے۔ سعید گیلانی دے گونڈس دھے سادے انسانی جذبات دے اظہار کردے وخت نہ مبالغہ داشکار
ہوندین نہ تصنع داتے نہ ہی لفظاں دی بازی گری داشکار ہوندین اس واسطے نہ ہی ایہہ گونڈتے نہ ای
اناں دی فضا پڑھنے والیاں نو اوپری یا پرائی لگدی۔

اکھیاں نل تو کرنی ایں گلاں ہوٹھ تیرے چپ رہندے ون
دیکھ کے تیریاں شوخ اداواں، پیار پلکھے پیندے ون
جدو انگلاں اتے نچاویں

پلکاں دے تیر چلاویں۔۔۔ ساڈے دلاں
یاوت اس گونڈ دی رومانی فضا نوں ویکھو کہ سعید گیلانی کس راں پیار دیاں سوٹیاں تے
مترنم تصویریاں بنڑا دین۔ اس گونڈ دی استھائی اے کہ

کدی ایہہ کہساں، کدی اوہ کہساں
کدی بول پیساں کدی چپ رہساں
تیرے آڑے سی پہلے۔ دل نوں میں ہر گہل سمجھانی آں
پر توجس ویلے سامنڑے آنے، ہر گہل میں پہل جانی آں

اس گونڈ دے سارے انترے بی اسی رنگ انگ تے رچاؤ وچ شرابوران، تے صرف ایہہ نا
اس طراں دے گونڈ ہر صفحے ورنے تے اپڑی بہار پئی دکھاندین
سعید گیلانی نے ہند کو سٹھنیاں دے ورنے نوں بی بک نویں ذائقہ نال متعارف کروا کے
مان بولی دا بک اور قرض بی لاد تے۔ سچی گہل تا ایہ وے کہ سعید گیلانی دے ہتھ اچ قلم دی بجائے مرلی
اے تے جد او سر چھیڑ دے تا سسڑنے والے بے وار نچڑنے لگدین۔ تے سینے اچ دل دیاں
تہڑکناں تھمال پانڑاں شروع کر دیندین۔

دوستو منوں یقین اے کہ سعید گیلانی دے اس خوبصورت تے سوہنڑے مکھڑیاں والے تحفہ
نال تسی اپڑے دل دی دنیا بچ ہک نویں خوشبو تے رنگ محسوس کر سو کیونکہ ایہہ سعید گیلانی دے ایہہ گونڈ
شاعری تے موسیقی دا بے حد حسین امتزاج ان۔ شاہ جی، سواڈ اشکریہ

ناصر علی سید

ڈینور (امریکہ)

سال 1918 دی جنوری دی 7 ویں شام

پیارا شاہ جی

فلماں دی کامیابی یا فلماں نوں لے عرصے تکل دیکھن دیں ولے یاں دی توجہ قائم رکھن دیں
 اچ اُس فلم دے گانڑیں یاں دا بڑا حصہ ہوندے۔ گانڑیں اچھے لکھے ہوؤن تے اچھی دھن بنڑاڑیں
 اچ موسیقار نوں بی آسانی ریندی اے۔ اچھے تے اچھوتے لفظاں دی بنڑیں وزن جتھے جذبات دے
 اظہار نوں قوت بخشی اے اُتھے لفظاں دی نغمگی نوں ٹھونڈراں موسیقارو سے راحت تے آسانیاں پیدا
 کردے۔

سعید گیلانی! جس نوں اسی پیارناں شاہ جی بی کینے آں جدو آندین تے آپڑے نال اچھوتے
 خیال تے اُنہاں لفظاں دا خزانہ بی لیاندین جیڑا فلمی گانڑیاں اچ بڑا کٹ استعمال کیتا گنیا۔
 شاہ جی دے حوالے نال اے گہل بھی بڑی واضح وے کہ اے آل راؤنڈر ٹیپ دے شاعر
 اُن۔ جسراں ہک آل راؤنڈر آپڑی کرکٹ دی ٹیم نوں کوئی بھی میچ جتو اسکدے اُسی طراں شاہ جی بھی
 آپڑے گانڑیاں سی کسی بھی فلم نوں گولڈن جو بلی یا وڈی جو بلی تکل پونچا سکدین۔ شاہ جی وے ہک اور
 گہل لکھناواں کہ اُنہاں نے ہر ٹیپ دا گانڑاں لکھا وے۔ اُردو، پنجابی، پشتوتے شاید سندھی زبان اچ
 بی۔ اس وے اُنہاں نوں آل راؤنڈر شاعر کہہینداں بجاوے۔

میرے آل راؤنڈر شاہ جی اکہو شاعر اُن جنہاں نے اُس وخت آپڑا ناں روشن کیتا جدو اُنہاں
 دے چاروں پاسے سینئر تے نامور شاعر فلماں دے گانڑیں لکھ دے پئے ائے۔ اچ ماشاء اللہ شاہ جی
 آپ ای سینئر شاعر اچ شمار ہوندین۔ شاہ جی دے لکھے ہوئے گانڑیاں نے جتھے فلم انڈسٹری دے
 وڈے وڈے ہدایتکاراں دی فلماں نوں آپڑے گانڑیاں سے سجایا وے۔ منوں ناچیز نوں بی اُنہاں
 گانڑیاں سی بڑی عزت ملی اے۔ میری کامیابیاں اچ اُنہاں دا بڑا حصہ وے جس تے منوں فخر اے۔

آخری گہل! میرے شاہ جی تے فلماں دیکھنڑیں ولے یاں دے سعید گیلانی ناں دے ای
شاہ نینگے بلکہ نجیب الطرفین سید بی اُن۔ آپڑے بزرگاں دی گدی دے وارث بی اُن تے فلم انڈسٹری
دے نہ پہلڑیں ولے شاعر جناب تنویر نقوی، قتیل شفائی، سیف الدین سیف، حزیں قادری، وارث
لدھیانوی، مسرور انور، تسلیم فاضلی تے انہاں دے بڑے ہم عصر شاعراں دی گدی دے وارث بی
اُن۔

سید نور
فلم ڈائریکٹر / پروڈیوسر

سعید گیلانی بحیثیت شاعر

کسی بی بندے دا شاعر ہونزاں اس گہل دی دلیل اے کہ او اور دتے نزول دے مختلف زاویاں تے تقسیم ہونزیاں دے کرب سی آشناؤن

سعید گیلانی نوں میں پچھلے (30) تری سالوں سی فلمی دنیا تے آپڑے شانہ بہ شانہ شاعر دے طور تے سفر کردے ہوئیاں ویکھنا پیا واں ہک مصنف، ہدایت کار دی حیثیت نال میریاں بوت ساریاں تحریر کردہ فلماں اچ سعید گیلانی نے بطور شعر غزلاں تے گانڑیاں لکھے این۔ انہاں دے نال کم کردے ہوئیاں او میرے تے کسی راز دی طراں اچا تک منکشف ہویا۔ میں آپڑی یادداشت دے دریا اچ جال سٹاں تے منوں یقین اے کہ سعید گیلانی دے بوت سارے گانڑیاں تے غزلاں بار آجائیں۔ سعید گیلانی آپڑے سوہنڑیاں چہرے دی طراں ہک خوبصورت تے گداز شاعر اے۔ سوداگراں جی شخصیت دے مالک سعید گیلانی دے اندر ہک وڈا شاعر چھپ کے بیٹھا ایے۔ او اچ بی دندان نال آپڑے نخون ٹگ دا ہو یا آپڑی سوچاں دے نشتر سی آپڑی فکر دا کلیجہ کپ کے پھل پھل شاعری دے نوے رنگ ڈھنگ ٹھونڈا رینداوے۔

اچ فلم نگر دے لوک انوں تنویر نقوی، قتیل شفائی، فیاض ہاشمی تے سیف الدین سیف دی باقیات سمجھ کہ اس دے نازخے چکدین۔ انہاں دا کمال فن تے وے۔ تے اُس نے ادب نوں سلور سکریں تے پلٹا نڑیاں دی ٹھان لیتی ائی۔ سعید گیلانی ادبی محفلاں تے فلمی دنیا اچ آپڑی پچھان دے نال جانڑیاں پچھانڑیاں جاندین۔

مرحوم فراز اور سعید گیلانی دا خمیر اک ای مٹی سی چکا گیا وے۔ شاید اس وے منوں سعید گیلانی دے شعراں سی فراز دے ادراک دی خشبو آندی اے۔ سوچ اچ ڈبی ہوئی آپڑی موٹی موٹی اکھیاں لے

کہ جدو وہ بندہ میرے سامنڑیں آندا وے تے منوں انج لگداے جیکو اُزیاں اکھیاں کوئی غزل یا
 گانڑاں بٹراڑیں و سسے مصروف اُن۔ بڑے بڑے بولنڑیں و لے لوکاں انچ اوبالکل خاموش ریندین
 پراُنہاں دی اکھیاں، اکھیاں و لے یاں نال باقیدہ گہلاں کردی ریندیاں
 سعید گیلانی نے سینکڑاں فلمی تے غیر فلمی گانڑیاں دا شاعر اے برے اکثر اومنون آپڑی غزل
 دے دو چار مصرعے سنڑا کے اُداس کر دیند یہہ۔ انوں ویکھ کے اسرنگ لگداے جیکو انوں کوئی غم نینگا
 برے نہ جانڑیں کیوں اُس دے شعراں دے چہرے دُکھ تے احساس دے غبار انچ لویٹے ہوئے نظر
 آندین۔ لگداے اس دی غزل دے شعراک لے سفر سی بعد ساڈھے نکل پونچے این۔
 موسیقار روبن گھوش نے اک حسین شام اُچ سعید گیلانی دی شاعری تے تبصرہ کردے
 ہویاں کہیا ایا کہ گیلانی آپڑا قد لویٹ کہ سلور سکرین تے وڈی شاعری کردے۔ آسان لفظاں انچ وڈا
 مضمون بندھنڑاں شاید سعید گیلانی دا حصہ وے۔

محمد پرویز کلیم
 مصنف فلم ہدایتکار

سعید گیلانی بحیثیت انسان

تسلیم فاضلی دے جائزیں سی باد سعید گیلانی نے ساڈھے ادارے اچ تے ڈائریکٹر دے طور تے میرے نال درجناں سی زیادہ فلماں اچ پنجابی تے اُردو گائزیں لکھے این۔ جتھوں تکل سعید گیلانی دی شاعری دا تعلق اے، سعید گیلانی دی کوشش رئی اے کہ او ادب نوں بڑا خاطر اچ رکھدے این، ای وی چیز انہاں نوں موجودہ دور دے دوئے شاعراں سی دکھرا کر دی اے۔ ای وی وجہ وے کہ سعید گیلانی شاعر دی حیثیت نال متعارف ہونڑیں دے وخت سی جد و قنیل شقائی، تسلیم فاضلی، خواجہ پرویز جے شاعر موجود اے۔ سعید گیلانی نے آستہ آستہ آپڑی جگہ ہنڑائی اے تے او آپڑی جگہ اچ قائم تے دائم اُن، فنکار دی حیثیت نال اُس فنکار دا ہک اچھا انسان ہونڑاں بی ضروری اے تے بحیثیت انسان سعید گیلانی بوت ای شریف انسان اُن۔ جیرا کہ نہ کسی داکم اُچ دخل دیندے تے نہ ہی کسی نال کسی سازش اُچ شامل ہوندے۔ سعید گیلانی دا سلوک سارے یاں نال برابر ایسی وسے جس سی چکھو او انہاں دے اخلاق دی تعریف ای کرسی۔ اس وجہ نال سعید گیلانی نال سارے پیار کردین، میرے محسوسات سعید گیلانی وسے اے ای اُن۔

سنگیتا

فلم ڈائریکٹر / پروڈیوسر

سعید گیلانی بوت زباناں دا شاعر

ایڈورڈز کالج پشور سے ایور نیوسٹوڈیولا ہوردا درمیانی فاصلہ طے کرنے اچ سعید گیلانی نوں کتنے دریا تے کتنے پارلنگٹریں پئے این، اے اک وکھری کہاڑی اے میں تاں بس اتنا جاڑناں واں کہ سعید گیلانی نے شاعر دے طور تے فلمی صنعت اُچ آپڑا پہلا قدم رنگیلے دی فلم ”دل اور دُنیا“ سی رکھے۔ اس فلم دا گانڑاں ”چمپا اور جمبیلی یہ کلیاں نئی نولیاں“ آپڑے دور دے مقبول ترین گانڑیاں اچ ہوندا۔

اے او دور ایاجدو فلم دے اسمان تے سیف الدین سیف، تنویر نقوی، منیر نیازی تے قتیل شفائی دے ناں چمک دے اپنے این۔ انہاں روشن ستارے دے وچ سعید گیلانی نے بڑی آہستہ روی نال آپڑی شاعری دا چراغ بال اے۔ تے قدم قدم تے لمحہ لمحہ آگے ودھ دے ہویاں او مقام حاصل کر لیتے جتھے گش لوک فلم دی ضرورت بنڑ جاندین۔ سعید گیلانی، تجربے، علم لاشعور سی مالامال اک ایسا ذین اے، جس نوں خاطر غزنوی، احمد فراز تے محسن احسان جے اُستاداں دی رہنمائی حاصل رئی۔ کنگ ایڈورڈز کالج پشور اُچ احمد فراز سعید گیلانی نوں پڑاندے ریئتے خاطر غزنوی نے اُن دے شعری حسن تے بانکین نوں سنوارے۔ چمپا اور جمبیلی دی تعریف دی روشنی اچ آگے ودھنڑیاں والا سعید گیلانی عام فلمی شاعراں دے برعکس آپڑے خیالات تے ماحول سی بے خبر نی ایاج پھلاں دی تعریفاں کرنے ولے سعید گیلانی نے آپڑے آسے پاسے ویکھدے ہویاں فلم ”مسلمان“ اچ کشمیریاں دے ناحق خون تے کش اس طراں حجاج کیتا

خون کشمیر رنگ لائے گا، جل رہے ہیں۔ بدن چناروں کے
قافلے لٹ گئے بہاروں کے ظلم آخر میں مر کے جائیگا۔ خون کشمیر رنگ لائے گا۔

یہ چند مصرعے سعید گیلانی دے اس احساس دا پتہ دیندین جیڑا کہ اک قوم پرست شاعر دے وسیئے اچ زندہ ایاتے ہے وے، میرے علم دے مطابق، میرے علم دے مطابق سعید گیلانی نے اُردو تے پنجابی فلماں دے علاوہ پشتو تے ہندکو، ہزارہ تے سرائیکی زبان اچ بہت گانڑیں لکھے این۔ اک طراں سی سعید گیلانی اوواحد شاعر اُن جس نے تقریباً چھ زبانوں اچ گانڑیں لکھے این تے اے اعزاز اچ تکل کسی بھی شاعر نوں حاصل نی ہوسکا۔

سعید گیلانی فلم دے لق و دق صحر اچ جتھے سراویوں دے سوا گش بھی نینگا۔ اک اجے نخلستان دی طراں وے جتھے کہنڑیں درخت بی اُن تے ٹھنڈے پانڑیں دے چشمے بی۔
منوں اے کہنڑیں اچ کوئی باک نینگا کہ اچ جد کہ ہر طرف غرض دی فساد دی آنہیریاں چل دی پئی اینیاں۔ سعید گیلانی گش اچھے شعر سنڑاڑیں و سسے دوستاں دی محفل اچ موجود ہوندا وے۔
میری دُعا وے کہ خدا سعید گیلانی نوں مزید سچ کہنڑیں دی طاقت عطا کرے۔

رشید ساجد

سیکرٹری جنرل

پاکستان فلم رائٹرز ایسوسی ایشن لاہور

دل دی گھل

دوستو! آپڑی زندگی اچ جس لوری دی صدا میرے کن وچ پئی اوہ ہندکو اچ آئی تے لوری
 دینڑیں والی میری ماں اوہ دن تے اچ دا دن ہندکو ماں بولی دی حیثیت اچ میری رگ رگ تے خون
 وچ رچی بسی ہوئی اے۔ ہاں ہک غفلت ضرور ہوئی اے کہ تقریباً چالیس سال لاہور فلم انڈسٹری اچ
 گزار دے ہویاں منوں اُردو دا خیال تاریا برے ہندکو دا خیال نی آیا۔ حالانکہ منے لاہور جا کے پنجابی
 سکھ کے تے سینکڑے فلمی گانڑیں پنجابی دے لکھے۔ منوں اس کوتاہی یا غفلت دا احساس اللہ بخشے ملک
 جاوید عاصمی نے دلوا یا جدو میں پشور آیا اے کنیا یا کہ اتھے گندھارا ہندکو بورڈ ہندکو سے کوششاں پئے
 کر دین کہ اُنوں اُس دا جائز مقام ملے تے اس اچ اُس نے جیہڑا ناں لیا اُس اچ محمد ضیاء الدین تے
 صبیح احمد دا ناں شامل ایسا۔ صبیح احمد جس دا ذکر ہو یا اُس دے نال بعد اچ اچھے دوستانہ تعلقات بنڑ گئے
 تے منے اُنہاں دے حوالے نال پٹخ اچ باقاعدہ شرکت کیتی۔ پٹخ اچ اور بھی بہت سارے دوست
 مہربان مل گئے تے میں لاہور واپس جا کے اُردو پھل گیا تے ہندکو لکھنڑ میں شروع کر دتی۔ ایہہ میری
 دوسری کتاب اے پہلے غزلاں دی ”چوٹا عشق دیاں“ گندھارا ہندکو بورڈ نے چھاپی تے اس کتاب
 ”پہل و ترے“ نوں لکھنڑ میں دی تحریک اسماعیل اعوان دا ہک سرسری جملہ جیہڑا اُنہاں نے خاطر
 غزنوی مرحوم دے کہا پٹخ دی ہک میٹنگ اچ کنیا کہ ہندکو وچ گونڑ نینگے۔ اوہ گھل میرے تحت الشعور
 وچ بہہ گئی تے جدوئی وی سی ہندکو گونڑ لکھنڑ میں دا بلا وہ آیا تا اوہ گھل تحت الشعور سی نکل کے شعور اچ آئی
 تے اچ ایہہ کتاب جیہڑی تو اڈے سامنڑیں وے اُسی تحریک دا نتیجہ وے۔

ہک گھل جیہڑی میں کہیڑاں چاہنا واں کہ انہاں گونڑاں اچ اوہ گونڑ بھی شامل اُن جیہڑے
 پرائییاں نوک طرزاں تے منے لکھے وُن تے اوہ گونڑ ہزارے تے پوٹھو ہاری لب و لہجے دے وچ اُن
 تے اوہ بھی ساڈی زباناں وُن۔ میرے انہاں گونڑاں نوں پڑھنا ضرور، اچھے لکھن تے دل دی داد

دینڑاں بُرے لگن تا مونہہ تے کہہ دینڑاں یا تنقیدی خط لکھ دینڑاں میں تنقید برداشت کر کے آپڑی اصلاح کر لیاں۔ آخراچ میں گندھارا ہندکو بورڈ دانشگر گزار آں کہ انہاں نے آپڑے طور تے میری ایہہ دوسری کتاب چھاپڑیں دامنوں اعزاز بخشا۔

سید سعید گیلانی

سوہنڑیاں کولو بچ کے رہنڑاں
ٹھگے گئے آں فیر نہ کہنڑاں
سوہنڑیاں کولو.....

۱- سواڈے پلے ککھ نہ رہسی
چھولی وچ رُسوائی پے سی
کول انہاں دے کدی نہ بینڑاں
سوہنڑیاں کولو.....

۲- سچ عشق دا جنے پڑھیا
تھلاں اچ رُلیا، سولی چڑھیا
سیانے آں دا ایہہ سچ اے کہینڑاں
سوہنڑیاں کولو.....

۳- بے قدراں دا دم نہ بھرنا
پیار انہاں نال کدی نہ کرنا
عشق دے رستے تے نہ پینڑاں
سوہنڑیاں کولو.....

۴۔ انہاں دیاں جیہڑا گلاں اچ آ وے
جیندے جی سمجھو مر جاوے
نہ دل دیندواں نہ دل لیندواں
سوہنڑیاں کولو.....

.....

اج عشق حُسن نال رکھے گنیا
تنوں تکیا تے تگدا رہ گنیا
تنوں رب نے بڑایا کس ویلے
دل سوچاں دے وچ پے گنیا
تنوں تکیا تے.....

۱- میرے خاں دی تعبیر بی تو
میرے ہتھاں دی تحریر بی تو
جہڑی مر کے بی ہنڈ نہیں ٹھڑی
میرے پیار دی اوہ زنجیر بی تو
اس زندگی وچ پہلی واری
دل چوٹ عشق دی سہہ گنیا
تنوں تکیا تے.....

۲- میری شاعری دا عنوان بی تو
دل دا پہلا ارمان بی تو
اس گہل وچ نینگا چھوٹھ کوئی
میرے جیڑے دا امکان بی تو
تو پیار میرے نال کرنی اے
تیرے ہوٹھاں دا ہسنڑاں کہہ گنیا
تنوں تکیاتے.....

۳- تیری زلف اے شوخ گھٹاواں جی
تیری چال اے مست ہواواں جی
میری دل نے جیہڑیاں منگیاں وُن
تو گنی اے اُنہاں دُعاواں جی
تے جیہڑی گہل چھپاڑی ائی
تیرا چوری چوری تکلنڑاں کہہ گنیا
تنوں تکیاتے.....

۴- میرا اج بی تو میرا کل بی تو
پک حُسن دا تاج محل بی تو
میرے ہر رستے دی تو منزل
میری ہر مشکل دا حل بی تو
تیرا اکھیاں وچ اکھیاں پانڑاں
میرا چین چُرا کے لے گنیا
تنوں تکیاتے.....